

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39.

Fylke: Aust-Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Arefoss.

Emne: Høstidsmøt med familie-
fester

Bygdelag: Roabygdelaget.

Oppskr. av: Olav A Gaustaa

Gard: Gaustaa

(adresse): Gaustaa st.

G.nr. 33 Br.nr. 9.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Efter eget og andres opp-
lysning

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

a. Fødselen.

1. De var en gammel skikk og god med barselgrøt til barselkone. Særlig slaktninger kom langveis fra.
2. De kom enkeltvis for de fleste, men også flere og gangen.
3. De var nok mange tider de blev gjordt, for at ikke alt blev likt.
4. 3 til 4 dager efter fødselen.
5. Bare en gang.
6. De var risgrøt som var de vanlige men ellers var også i bruk med lefse og søtost. (gumme)
7. ?
8. De var i trefot eller amber.
9. Senning eller barselmot.
10. De var helst kona i huset som gikk, men også andre i visse høve.
11. De var ikke vanlig at mennene fulgte med, undtatt naar noen var så lang at der bruktes hest.
12. De fikk froktering, men ingen forskjell på gutt eller jente.
13. Til enkelte barn gikk dei ikke, de

10727

14—

blev regnet for en stor skamm.
 og for et uetke barn. Her er
 mange hoarreisende fortellinger om
 hvad disse stakkers mødre omkomme lide

16. De er endnu i bruk og gaa med
 gaol, men her er Ca 40 var siden dei
 ogsaa brukte kakker og blomster.
 Når der lita raa bruktes ogsaa klar.
17. De kunne vare litt forskjellig De
 var mest klar, men var de rike bon-
 ner kunne de ogsaa bli i daler eller
 fo.
18. Noe er de fleste av disse stikker
 bortfalt, men en og annen holder
 de gamle stikker oppe.
19. De var fadderene og mere sletninger
20. De blev kaldt "barnedaepselskaps".
21. Der blev brugt mat av gause slag.
22. Her var ingen forskjell En hvor
 fikk brukte de de hadde.
23. Dette med sending er noe faldt
 bort. De er helst en gjenstand i
 sølv som noe blir bruket.
- B Fødselsdagen.
24. De var og er ikke vanlig for
 barn eller voksne og fire dager.
25. Bare ved runde tal 50-60. og osv.
26. De var sletninger og naboer som
 blev buden. Ingen kunne i gammel
 tid gaa ubuden. I dager de almen-
 delig og gaa ubuden.
27. Gaver var ikke i bruk av gammelt.
 men sending. lifse osv.

28. Har aldrig hørt om dette.
 29. For barn skal de være bløtkake med lys paa efter aara. For voksne kaffe og smør brød og forskellig slags Kake.

C. Konfermasjon

30. Konfermasjonen blev fiiret av dei rike i eldre tid, men aldrig hos dei fattige.
 31. I dager de vanlig med selskap hos alle klasser.
 32. De var naboer, famelin og ogsaa larar og prest
 33. I gammel tid var de sending, men i dager dette helt borte.
 34. Gaver blev brukt av baade budne og ubudne.
 35. Ikke noget bestemt.

D. Bryllup.

36. Der blev altid holt forlovelses-gjestebud vist dei var rike, men ikke blandt dei fattige
 37. I gammel tid skulle altid for-eldrene til de forlovede være tilstede ogsaa søsken og nære slekt. Der blev ogsaa gitt og loft gaver som blev kalt: "Hjinnarfy" ^{gaver}
 38. Første dagen naar gjestene kom blev dei møtt av Kjøpmesteren og buden velkommen. Saa blev der sjenkt öl og dram. Straks efter blev der servert kaffe og mat som bestod av hjemmelaga lefse og fladbrød, og som pealigg køllet som var medkogt av rysill melk. ogsaa

- 4
- ramost (pultost) og prim.
- a. De var almindelig 4 ganger daglig
 - b. De var morgenmat, middag, kaffe og kveldsmat.
 - c. Dei gamle retter første dagen var: tørfisk og risvelling til middag.
 - d. Andre og tredje dagen blev kosten variert med fersk, kjøtsuppe, spytkjøtt, ribbe, kuro blod = polse m.v.
39. Sendingen var alltid størst fra de rike. De var en gammel regel at den som hadde god raad, altid måtte vise dette. Sendingene kunne da bli av ganske størrelser, ellers var der ingen regel.
40. Jeg husker fra min barndom at lefsetkingen skulle være meget smør i, og uti paa korten og klingen en bred kant smørt med smør. F. bredere jo bedre. Sötosten skulle pyntes med rosiner, apper paa fete som gjerne var et svarva trefat.
41. Her var ikke dette i bruk.
42. Utgjendt navn her ordet her var slanning.
43. De var forskjellig, var de lang vei blev manfolken paa stedet dei som bringte sendingen. Ellers var det vanlig at gjestene tok sendingen med, naar de reiste til gjesteplassen.
44. Den som bringte sendingen skulle altid ha mat eller gjente. Hogen fest blev aldri brukt.

- III
45. Var de folk med lila road
som brakte sendningen blev der
sendt en smakebit og da ser=
lig til folk som hadde smaa barn.
46. Ingen navn for slike koner
har jeg hørt om. De var helst
husmoren selv som stod for dette.
47. De hender at de blir holdt fle=
re dages bryllup, men de er mer
sjelden. De er vesentlig folk som
gjærne vil holde opppe den gamle skit=
ken.
48. De er de vanlige aa ha bryllup
paa hotell.
49. Og saa dette blir meget brukt.
50. Brudeparet gaar som regel da
glimp og gaver fra ikke slektninger.
51. Børn ved runde tall.

E. Gravøl.

52. Gaardene var av gammelt opp=
delt i bearlæg som bestod av
flere nabogaarder. En mand blev
da sendt rundt i bearlaegt for
aa indby gjestene.
53. Gravølet varte i 2 dager, og var
4 maaltider om dagen.
54. Maaltidene var morgenmat med
kaffe og lefse og middag naar grave=
ferda kom igjen fra kirken.
Maten blev servert ved langbord.
Alle maaltider ved langbord og
med selteplasser.
55. Har aldrig hørt noget om dette her
i bygda.
56. Ikke de jeg har hørt.

57. I skolehus eller hos naboen vist
der var bedre plass.

58. Begge deler blev brutet.

59. Sanningen skulle pyntes med en
sort sløife og pakkis i et sort klade.
Paa lefseklingen skulle smørs et
kors og smør og solosten et kors og
rosiner.

60. Nei, her i bygda var ikke dette i
bruk, i gammel tid.

61. Dette har aldrig jeg hørt tale om
her i Hærefoss.

62. For i gammel tid skulle like,
staa hjemme i minst 8 dager for
begravelsen. Dette var en fast
uskikk, da serligom sommeren.

Noar der var litk paa gaarden molte
der ikke skytis med borse eller an-
net som kunne frembringe stori
Alt skulle vare rolig og stille.

Alle gjestene skulle bare sorte plagg.
Begravelsedagen blev gjestene møtt
av kjøgmesteren. Som bad dem
ind i huset og bad paa maltøl og
kanske dram.

Kransene som blev brutet var hjem-
melaga av mylbærres og blomster. Serlig
fint var barlind. Selve kista var ogsaa
hjemmelaga, og sammenspitte med
Lrenagler

De var ikke almindelig et prestene var
tilstede, men de var kjøgmesteren som
sang baade i hjemmet og ved kirken.
Noen liket blev boaret ut fra hjemmet
gikk kjøgmesteren fere med et lundt

lys i hver hand og sang da en salme som avgedshilsen fra den avdøde. Slik gikk han fore til ferda var kommet ut av syne.

Trestens foretok jordpaakastelsen en påske-søndag efter gudstjenesten og da var dei nærmoste av familien tilstede.

Ved begravelser i gammel tid uten viir kunne de vare vanste = lig og komme fram seilig om som = men. Da bygda var uten viir i den tid kunne de hende og like molle kløves mellom 2 huster.

63. Der blev brukt hjemmelagt tomte = lens og vin.

64. Brukt av maltöl holdt sig lenge til gravöl, og de gamle stikker med senning holdt sig til fram i 1920 aara.

65. 7 dag er alkohol ved begravelse helt vekk. De er bare alkoholfrit öl.

66. Nei den stikken er av brukt for mange aar siden.

67. F. Herfoss er ikke dette i brukt. Efter begravelsen er bevertningen enten i herredshuset eller bedehus.

68. Omkring 1930 aara.

69. Og saa omkring 1930 aara.
F. Nye fløter

70. Der er ikke nogen forskjell til 17 mai i Herfoss.

71. Morsdagen blir ikke feiret, men en gave til mor blir brukt.

72. De er ogsaa med en gave.

- 8
73. Bare hjemmelaget kakker blir
brukt vist det er nogen tilstel-
ning
74. Der er jo alltid reklame for byene
men oppi i landet blir dette lite
praktisert
75. Gjennem aviser og fredskræfter
omkring 1930 oara.